

De Vrienden van het Zuiderzeemuseum schafften uniek ensemble schetsen Augustin Hanicotte aan.

Door Anton Kos

Naar aanleiding van de tentoonstelling 'De begrafenis van een visser', het imposante en in het oog springende schilderij van Augustin Hanicotte, tijdens het evenement Dood & Begraven in september 2005, ontving het museum een e-mail. De Franse afzender meldde het 'opmerkelijk te vinden' dat hij beschikte over twaalf schetsen, die sterk deden denken aan het vertoonde werk. Foto's van de schetsen waren meegezonden en inderdaad: het bleken voorstudies te zijn van het bovengenoemde werk. Inmiddels had de man, kunsthandelaar van beroep, een veiling georganiseerd. Aldaar kwamen werken van diezelfde Hanicotte onder de hamer. Op eigen initiatief werden de tekeningen buiten de veiling gehouden en als ensemble aan het museum aangeboden. Uiteraard waren wij zeer geïnteresseerd.²

Maar wie was Hanicotte? Hij werd op 22 juli 1870 geboren in Béthune als dertiende in een gezin van zeventien kinderen. Nadat zijn ouders al jong waren overleden, nam een oom hem op in zijn gezin. Deze liet hem studeren, waarbij zijn talent voor schilderen en tekenen opviel. In 1891 ging Hanicotte naar Parijs. Hij raakte daar bevriend met Toulouse-Lautrec. Acht jaar later besloot hij naar Nederland te verkassen. Hij belandde in het bekende Hotel Spaander te Volendam en bleef daar hangen. Dat had een duidelijke en doorslaggevende reden: hij werd verliefd op Trijntje Spaander, een van de zeven dochters van Leendert en Aaltje Spaander. De liefde was wederzijds en Augustin trouwde zijn 'Trinette'. Na de grote overstroming van 1916 besloot hij naar zonniger oorden te vertrekken. In 1925 richtte hij samen met de onderwijzers van het dorp Collioure een tekenschool op. Ook werd hij in dat jaar vader van een dochter: Sylvia. Hanicotte stierf in 1957 te Narbonne.

Paris

Het museum besloot de werken te bekijken. Ondergetekende nam op de laatste novemberdag de Thalys van 7.13 stapte om 11.07 uit op Gare du Nord, nam metrolijn 4, stapte bij Montparnasse over naar lijn 13 en verliet de metro bij station Saint Francois Xavier. Vervolgens klom ik omhoog en werd direct in een restaurant gesmeten. Tijdens het eten dwaalden mijn gedachten af naar Frankrijk en de Fransen. Het zijn vreemde en ietwat gemankeerde mensen. Doch, dacht ik verder, dat zijn de meeste Nederlanders ook. Die zijn ook vaak onbeschoft, komen slecht uit hun woorden en beschouwen cultuur als een sluitpost. Aan de andere kant bewaren sommige Fransen hun dode moeders dertig jaar onder de trap, met een breiwerkje op schoot of sluiten ze hun kind vanaf de geboorte op in een hok. Rare jongens, die Fransen. En dan al die verongelichte autopyromanen in de voorsteden... Enfin, na de gebruikelijke egards was het tijd om de werken te bekijken. In één woord: prachtig. Twaalf schetsen, waarvan vier ook nog op de achterzijde betekend, gebruikelijk voor de artiest Hanicotte. Ik had genoeg gezien en ontweek de Franse slag en haastte me terug naar het noorden, en reed in vier uur terug naar Schiphol. Onderwijl nuttigde ik een glaasje wijn van maar vier en een halve euro. Dat was, gezien de zeven euro tachtig voor een biertje in de stad, lekker goedkoop.

Herkomst

Over de herkomst van de schetsen kan alleen gespeculeerd worden. Uit betrouwbare bron is vernomen dat Hanicotte doorgaans zijn schetsen weggooid.

Evenwel bestaat er nog een groot aantal. Wellicht heeft iemand uit de omgeving van de schilder de schetsen toen op waarde geschat en ze bewaard. Dat kan verklaren waarom er eensklaps een dergelijk ensemble bij een particulier opduikt: Hanicotte zelf gaf er niet om.

De aanschaf

Een aantal redenen gaf de doorslag om de schetsen aan te kopen. Het ensemble geeft inzicht in hoe de kunstenaar werkte en hoe het schilderij tot stand kwam. Daarnaast krijgen we het hele verhaal. Bezie het schilderij als de plot en de schetsen als het betoog. Tevens is de kunsthistorische waarde van belang. Binnen het oeuvre van Hanicotte is 'De begrafenis' een buitenbeentje; lange tijd niet verkocht en ondergewaardeerd, maar een geweldige weergave van het dagelijks leven in Volendam. Precies de kurk waarop het museum drijft. Het is dus goed om een dergelijk object van context te voorzien. Vaak staan werken op zichzelf en is het lastig om daar schwing aan te geven. Tot slot komt werk van Hanicotte steeds meer in trek en wordt ook steeds meer gewaardeerd. Vandaar dat de prijzen stijgen. De vraagprijs was echter zeer billijk. Kortom, dankzij de Vrienden, die de aanschaf financierden, is het museum een verzameling fraaie werken rijker.

Expositie 'The making of the begrafenis'

De schetsen worden gerestaureerd door Ischa Hazenberg-Van Assema, mede-eigenaar van restauratieatelier De Riemkap te Heemstede. Vanaf 7 april tot 12 juni zijn de aanwinsten te bezichtigen in het binnenmuseum.

Nadat het ensemble in Nederland was gearriveerd, kregen wij vanuit Frankrijk het bericht dat er nog een schets was gevonden. De kunsthandelaar vond de hele transactie zo aardig verlopen dat hij ons deze schets heeft geschonken.